Ticari işletme

Vikipedi, özgür ansiklopedi

Ticari işletme, insanların oluşturduğu bir pazarın, piyasası olan gereksinimlerini, yani iktisadi anlamda talebi, karşılama ve bu arzdan kâr etme amacı güden kuruluşlardır.

Ticari işletmelerin gerçekleştirdiği işler Ticaret Kanunu çerçevesinde ticari iş sayılmıştır[1].

Ticaret Kanunu açısından Ticari İşletmenin varlığından bahsedebilmek için Ticaret Kanunu'nun 11/1.maddesine göre;

"Ticari işletme, esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir sağlamayı hedef tutan faaliyetlerin devamlı ve bağımsız şekilde yürütüldüğü işletmedir." olarak tanımlanmıştır.

Bununla birlikte ticari işletmeden bahsedebilmek dört unsurun birlikte olması gerekmektedir.

İçindekiler

Ticari işletmenin unsurları

1. Gelir sağlama amacının bulunması,
2. Devamlılık,
3. Bağımsızlık,
4. Esnaf faaliyetlerinin sınırlarını aşma[2]

1-*Gelir sağlama hedefi:* Burada önemli olan gelir sağlama amacının varlığıdır. Gerçekten gelir sağlanmamış olması, hatta zarar edilmiş olması işletmenin ‚“ticari işletme“ sayılmasına engel oluşturmaz. Çünkü daha sonraki dönemlerde yeniden kâra geçebilir.

2-*Devamlılık:* Bir ticari işletmenin varlığı için o işletmenin devamlı bir nitelik taşıması gerekir. Tacir yürüttüğü bu faaliyetleri meslek haline getirmiş olmalıdır. Faaliyetin konusu gereği kesintili olması devamlılık ögesini etkilemez. Ticari işletme konusu gereği periyodik de çalışabilir, örneğin okul kantinleri, mevsimlik tarım işletmeleri, yerel dondurma üreticileri.

3-*Bağımsızlık:* Şube, bağımsız şekilde faaliyette bulunmayıp, merkeze tabi olduğundan ayrı bir işletme sayılamaz. Buna karşılık, bir ticari işletmeyi ilgilendiren sözleşmelerde aracılık etmeyi veya bunları o işletme adına yapmayı meslek edinen kişiler olan "Acenteler" tarafından yürütülen faaliyet, ba¬ğımsız nitelik arz ettiğinden bunlar ayrı bir işletme sayılır.

4-*Belirli bir çapı aşma:* Bir işletmenin ticari işletme olarak nitelendirilebilmesi için bu işletmenin etkinliğinin belirli bir sınırı aşmış olması gerekmektedir. Bu sınır da esnaf işletmesine göre belirlenmektedir.

Esnaf işletmesi ve Ticari işletme ayrımı

- Esnaf İşletmesi: İktisadi faaliyeti nakdi sermayeden ziyade bedeni çalışmasına dayanan ve kazancı ancak geçimini sağlayacak düzeyde bulunan işletmelerdir. TTK'na göre; *"İster gezici olsun, ister bir dükkanda veya bir sokağın belirli yerlerinde sabit bulunsun, ekonomik faaliyeti sermayesinden fazla bedeni çalışmasına dayanan ve geliri çıkarılacak kararnamede gösterilen sınırı aşmayan (geçimini sağlamaya yetecek derecede az olan) ve sanat veya ticaretle uğraşan kişi esnaftır."*[3]
- **Ticari İşletme:** Yıllık gelir düzeyi Esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan işletmelerdir.

Ticari işletmenin özellikleri

1. Devredilebilirler: Ticari işletmeler el değiştirebilir. Satılabilir, ortaklık hakları miras kalabilir…
2. Rehnedilebilirler: Rehin (İpotek) işlemi "Ticari İşletmelerin Rehni Kanunu"na göre yapılır. Rehin (İpotek) işleminde iktisadi bir varlık bir borcun karşılığında teminat olarak gösterilmektedir. (Hacizden farkı, neyin alınacağının önceden biliniyor olmasıdır).[4]
3. Şube Açabilirler: Gerektiği kadar bayi ve şube açabilirler.
4. Tasfiye Edilebilirler: Ticari işletmelerin varlığına son verilerek kapatılabilirler. Bu iş için bir Tasfiye Memuru atanır. (Bu kişi Devlet Memuru olmak zorunda değildir, dolayısıyla Tasfiye Görevlisi olarak anlaşılması gerekir). Ortaklardan biri veya mahkemece atanan herhangi başka birisi de olabilir. Bir tasfiye defteri tutulur. Tasfiye kelimesi bir şeyin içini boşaltmak anlamına gelir. Hukuk ve Muhasebe açısından tasfiyede işletmenin mal varlığı satılarak paraya çevrilir ve borçlar ödenir.[5] Borçların ödenmesinde öncelik vergi borçlarına verilir. Sonra diğer borçlar ödenir. Kalan para olursa eski ortaklara dağıtılır. Tasfiye uzun ve zahmetli bir süreçtir. Bazen yıllarca sürdüğü görülür.

Şirket kavramı

Ana madde: Şirket

Şirket sözcüğü Arapça kökenli olup "Ortaklık" demektir.[6] Ticari işletme birden fazla girişimciyle kurulması halinde şirket olarak tanımlanır. Şirketler yapıları bakımından temel olarak ikiye ayrılır. Bunlar şahıs şirketleri ve sermaye şirketleridir.

Şirket türleri

Şirketler, Türk Ticaret Kanununda düzenlenirler (Yalnızca "Adi Şirket" Borçlar Kanununda düzenlenmiştir).

- Şahıs Şirketleri: Ortaklar kişisel malvarlığı ile de sorumludur (Kolektif, Komandit). Borçlarını ödeyemediği takdirde evine ve sahip olduğu diğer gayrımenkullerine, taşıtlarına ve haciz gelebilir.

- Sermaye Şirketleri: Yalnızca ortaklık payı ile sorumludur (Limited, Anonim)[7]. Şahsi malvarlığı haczedilemez. Örneğin, şirketin arabası haczedilebilir ama özel arabası haczedilemez.

Tüzel kişilik açısından bakıldığına yalnızca Adi Şirketlerin tüzel kişiliği yoktur, diğer şirket türlerinin vardır.

Kaynakça

- Ticari İşletme Hukuku, Sabih ARKAN, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2021, ISBN: 9789755372815
- Ticari İşletme ve Şirketler Hukuku; Öğr. Üyesi Selma Çetiner, Doç. Dr. Armağan Ebru Bozkurt Yüksel, Eylül 2021, 5. Baskı

Dipnotlar

1. ^ "Ticari işletmelerin ticari işleri" (https://cdn-acikogretim.istanbul.edu.tr/auzefcontent/20_21_Guz/ticaret_hukuku/3/index.html#konu-2). 3 Aralık 2020 tarihinde kaynağından arşivlendi (https://web.archive.org/web/20201203164022/https://cdn-acikogretim.istanbul.edu.tr/auzefcontent/20_21_Guz/ticaret_hukuku/3/index.html#konu-2).
2. ^ "Ticari İşletmenin TK açısından tanım ve unsurları" (https://cdn-acikogretim.istanbul.edu.tr/auzefcontent/20_21_Guz/ticaret_hukuku/4/index.html). 3 Aralık 2020 tarihinde kaynağından arşivlendi (https://web.archive.org/web/20201203164108/https://cdn-acikogretim.istanbul.edu.tr/auzefcontent/20_21_Guz/ticaret_hukuku/4/index.html).
3. ^ Türk Ticaret Kanunu (https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6102.pdf), Madde; 15, Kanun No: 6102, Kabul Tarihi: 13/1/2011
4. ^ Ticaret Hukuku (https://ets.anadolu.edu.tr/storage/nfs/HUK208U/ebook/HUK208U-13V4S1-8-0-1-SV1-ebook.pdf), Prof.Dr. Mehmet BAHTİYAR, Anadolu Üniversitesi, - Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Yayın No: 2905/1862, Yıl: 2019 (Sayfa: 7-12 arası)
5. ^ Tüzel Kişi Tacirlerin Ticareti Terk Etmelerinin Anlamı ve Sonuçlarının Yargıtay Kararları Açısından Değerlendirilmesi, Doç. Dr. Mehmet Fahrettin Önder, S.D.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi C.I, S.2, Yıl 2011, 71 Hakemli Makale
6. ^ Şirket (https://www.etimolojiturkce.com/kelime/%C5%9Firket), EtimolojiTürkçe, Erişim Tarihi: 29 Nisan 2022
7. ^ Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirket Ortağının Borçları ve Yükümlülükleri (https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/789411), Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Yıl: 2011, Cilt: 15, Sayı: 4, Sayfa: 1-23

Ayrıca bakınız

- Ticaret hukuku
- Ticaret
- Şirket
- Tacir
- Esnaf